

**რელიგიის როლი საგარეო პოლიტიკაში: საქართველოს
მართლმადიდებელი ეკლესიის დამოკიდებულება ევროპული
ინტეგრაციისა და უმცირესობების მიმართ**

ORCID ID: 0000-0002-1482-6423

აბსტრაქტი

1991 წელს დამოუკიდებლობის მოპოვების შემდეგ, ქართული მართლმადიდებელი ეკლესია გახდა როგორც ქვეყნის, ისე ქართული იდენტობის განუყოფელი ნაწილი. გამოკითხვების მიხედვით იგი ამჟამად ქვეყანაში ყველაზე მაღალრეიტინგულ ინსტიტუტად ითვლება და ბევრი ექსპერტი ამას უკავშირებს იმ ფაქტს, რომ საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესია ისტორიის სხვადასხვა პერიოდებში ასრულებდა ქართული ეროვნული იდენტობის დამცველის როლს (გეგეშიძე და მირზიაშვილი, 2021 წ.), (გეგეშიძე და სხვ., 2017). გარდა აღნიშნული პოპულარობისა, საქართველოს მართლმადიდებლურ ეკლესიას აქვს განსაკუთრებული კონსტიტუციური სტატუსი ქვეყანაში, რაც რიგ მნიშვნელოვან პრივილეგიებს ანიჭებს მას რელიგიური და ეკონომიკური საქმიანობის მხრივ. ამასთანავე, აღნიშნული საზოგადოებრივი პოპულარობა და ავტონომიური სტატუსი, რომლითაც სარგებლობს საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესია, საშუალებას აძლევს მას გამოხატოს თავისი შეხედულებები მრავალ პოლიტიკურ საკითხთან დაკავშირებით და ჩაერთოს პოლიტიკურ დღის წესრიგში. ამ კონტექსტში, წინამდებარე ნაშრომი მიზნად ისახავს გამოიკვლიოს საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის ისტორიული მნიშვნელობა, თუ რატომ არის ქართული მართლმადიდებლური ეკლესიის ფესვები ღრმად გამჯდარი ქართულ ეროვნულ იდენტობაში, ეკლესიის გავლენა ქვეყანაში არსებულ სოციალურ და პოლიტიკურ საკითხებზე და იმის გარკვევა, თუ რამდენად თავსებადია საქართველოს მართლმადიდებლური ეკლესიის მოსაზრებები საქართველოს ევროინტეგრაციის პროცესთან, თვისებრივი კვლევის მეთოდების გამოყენებით. ამ მიზნით, კვლევაში გამოყენებულია მრავალფეროვანი პირველადი და მეორადი წყაროები ზემოხსენებული სოციალური ფენომენის აღსაწერად. დაბოლოს, მოცემული კვლევის შედეგები მნიშვნელოვანია საქართველოში ეკლესია-სახელმწიფოს ურთიერთობის გააზრების თვალსაზრისით, რაც გვიჩვენებს, თუ რისი გაკეთება შეუძლია ეკლესიას თავისი ინტერესების დასაცავად და რა დაბრკოლებები შეიძლება შეუქმნას ეკლესიის შეხედულებმა საქართველოს ევროინტეგრაციის პროცესს.

გამოყენებული ლიტერატურის ნუსხა

1. Agenda.ge. (2022, March 25). *PM hails “crucial” role of Georgian Orthodox Church in anniversary of its independence*. Retrieved December 5, 2022, from <https://agenda.ge/en/news/2022/908>.
2. Andre, J., Rousseau, S., & Abid, A. (2021, December 21). *Georgia’s Post-Soviet Orthodox Church: a cultural and identity heavyweight*. Tbilisi. Retrieved December 2, 2022, from <https://www.youtube.com/watch?v=x3zzxAc-cR4>.
3. BBC. (2013, July 2). *Georgia’s mighty Orthodox Church*. Retrieved December 2, 2022, from BBC News Website: <https://www.bbc.com/news/world-europe-23103853>.
4. Bogishvili, D., Osepashvili, I., Gavashelishvili, E., & Gugushvili, N. (2016). *Georgian National Identity: Conflict and Integration*. Tbilisi: Nekeri. Retrieved from <http://css.ge/wp-content/uploads/2019/07/identity.pdf>.
5. Catcarth, W. (2021, July 26). *A Homicidal Church Is Ruining This Country With Putin’s Help*. Retrieved from

¹ დოქტორანტი, ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ევროპული კვლევების ინსტიტუტი, ევროპისმცოდნეობის სადოქტორო პროგრამა, თბილისი, საქართველო, ელექტრონული ფოსტა: orcucaliskan@hotmail.com

- The Daily Beast Web site: <https://www.thedailybeast.com/a-homicidal-church-is-ruining-georgia-with-vladimir-putins-help>.
6. Chedia, B. (2021, October 10). *The Georgian Orthodox Church as a Political Actor in Uncertain Times*. Retrieved December 5, 2022, from Ponars Eurasia: <https://www.ponarseurasia.org/the-georgian-orthodox-church-as-a-political-actor-in-uncertain-times/>.
  7. Chitanava, E. (2015). The Georgian Orthodox Church: National identity and political influence. In A. Hug, *Traditional religion and political power: Examining the role of the church in Georgia, Armenia, Ukraine and Moldova* (pp. 40-53). London: The Foreign Policy Centre.
  8. Constitutional Agreement between the State of Georgia and Georgian Apostolic Autocephaly Orthodox Church. (2002). Retrieved December 7, 2022, from <https://forbcaucasus.files.wordpress.com/2014/08/concordat.pdf>.
  9. Eckel, M., Kevanishvili, E., & Khunculua, L. (2019, November 5). *Attempted Murder, Alleged Sodomy, Poison Pills: A Plague Of Scandals Consumes Georgia's Orthodox Church*. Retrieved from Radio Free Europe Website: <https://www.rferl.org/a/georgian-orthodox-church-scandal-sodomy-poison/30254591.html>.
  10. European Commission. (2022, June 17). *Memo: Opinion on the EU membership application by Georgia*. Retrieved from Official website of the European Commission: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/qanda_22_3800.
  11. Fox, J., & Sandler, S. (2004). *Bringing Religion into International Relations*. doi:10.1057/9781403981127.
  12. Gegenava, D. (2020, December 20). Legal and Social Status of the Georgian Orthodox Church: Challenges and Perspectives. *Teka Komisji Prawniczej PAN Oddział w Lublinie, XIII(2)*, 169-176. doi:<https://doi.org/10.32084/tekapr.2020.13.2-14>.
  13. Gegeshidze, A., & Mirziashvili, M. (2021, July 23). *The Orthodox Church in Georgia's Changing Society*. Retrieved September 21, 2022, from Carnegie Europe: <https://carnegieeurope.eu/2021/07/23/orthodox-church-in-georgia-s-changing-society-pub-85021>.
  14. Gegeshidze, A., Metreveli, E., Emukhvari, K., Sumbadze, N., Gegechkori, T., & Kukhalashvili, T. (2017). *Towards Enhancing the Role of the Georgian Orthodox Church in the Country's Democratic Development*. Georgian Foundation for Strategic and International Studies. Retrieved December 7, 2022, from <https://gfsis.org.ge/files/library/pdf/English-2513.pdf>.
  15. Gilbreath, D. (2020, August 3). *Church scandals have hurt trust in the Georgian Orthodox Church*. Retrieved December 6, 2022, from OC Media: <https://oc-media.org/features/analysis-church-scandals-have-hurt-trust-in-the-georgian-orthodox-church/>.
  16. Hopf, T. (1998). The Promise of Constructivism in International Relations Theory. *International Security*, 23(1), 171-200. Retrieved December 14, 2022, from <https://doi.org/10.2307/2539267>.
  17. Karadag, Y. (2019). *GEORGIAN EUROPEANIZATION: AN IDEATIONAL AND INSTITUTIONAL ANALYSIS*. Middle East Technical University.
  18. Mackinnon, A. (2021, July 7). *The Geopolitical Fault Line Behind the Attack on Tbilisi Pride*. Retrieved December 22, 2022, from Foreign Policy Website: <https://foreignpolicy.com/2021/07/07/tbilisi-pride-attack-lgbt-rights-georgia/>.
  19. Maisuradze, A. (2017, August 7). *Capital of the Patriarchate: Property of the most influential institution in Georgia*. Retrieved December 9, 2022, from JamNews Web site: <https://jam-news.net/capital-of-the-patriarchate-property-of-the-most-influential-institution-in-georgia/>.
  20. Mamiashvili, F. (2011, July 22). *Georgian Church in Rare Spat With Government*. Retrieved December 9, 2022, from Institute for War & Peace Reporting: <https://iwpr.net/global-voices/georgian-church-rare-spat-government>.
  21. Menabde, G. (2019, July 16). *The Battle for Political Influence in the Georgian Orthodox Church*. Retrieved December 3, 2022, from The Jamestown Foundation Website: <https://jamestown.org/program/the-battle-for-political-influence-in-the-georgian-orthodox-church/>.
  22. Minesashvili, S. (2016). *Can the Georgian Orthodox Church Contribute to the Democratization Process?* Georgian Institute of Politics. Retrieved December 7, 2022, from https://gip.ge/wp-content/uploads/2016/02/policy_brief_ENG_1.pdf.
  23. Minesashvili, S. (2017, May). *The Georgian Orthodox Church as a Civil Actor: Challenges and Capabilities*. Retrieved December 7, 2022, from Georgian Institute of Politics: <http://gip.ge/wp-content/uploads/2017/05/Policy-brief-8-Salome-Minesashvili.pdf>.

24. Narsia, V. (2018, May). Church and Politics or Church in Politics: How does the Georgian Orthodox Church Impact Georgia's European Integration Policy? *Policy Brief*(14). Retrieved from <https://gip.ge/wp-content/uploads/2018/05/Policy-brief-14-Narsia.pdf>.
25. Ozkan, M. (2021). How Religion Shapes Foreign Policy? An Explanatory Model for Non-Western States. *Religions*, 12(8), 617. doi:<https://doi.org/10.3390/rel12080617>.
26. Transparency.ge. (2014, September 5). *The companies and other organizations related to the Georgian Orthodox Church*. Retrieved from <https://www.transparency.ge/en/blog/companies-and-other-organizations-related-georgian-orthodox-church>.
27. U.S. Department of State. (2021). *Report on International Religious Freedom: Georgia*. Retrieved December 22, 2022, from <https://www.state.gov/wp-content/uploads/2022/04/GEORGIA-2021-INTERNATIONAL-RELIGIOUS-FREEDOM-REPORT.pdf>.
28. Warner, C. M., & Walker, S. G. (2011). Thinking about the Role of Religion in Foreign Policy: A Framework for Analysis. *Foreign Policy Analysis*, 7, 113-135. doi:10.1111/j.1743-8594.2010.00125.x.